

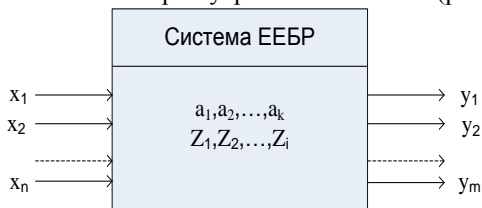
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Федірко В.М., здобувач
Сумський державний університет

В економічній теорії виділяють два основних підходи до забезпечення еколого-економічної безпеки регіону. Відповідно до першого підходу проблема трактується як відхилення стану системи від встановлених норм і нормативів. Цей підхід є статичним, тому що він створює умови для закріплення деякого стану регіону (у тому числі економічного, техніко-технологічного, екологічного і т.д.), яке вважається безпечним.

Другий підхід пов'язаний з іншим розумінням проблеми, – зі змінами потреб людей і економічних систем. Цей підхід за своїми ознаками є динамічним, тому що процес зміни потреби є загальною причиною виходу соціо-еколого-економічної системи з рівноважного стану і пошуку нового стану рівноваги.

Будь яку систему можна описати у вигляді множини $S = \{C, K, M\}$, де C – вектор цілі; K – множина елементів системи; M – множина взаємозв'язків між елементами системи. При цьому, традиційна модель взаємодії виробничої системи і системи забезпечення ЕЕБР (перший підхід) являє собою процесор трансформації вхідних параметрів у вихідні а, власне, забезпечення нормативного рівня еколого-економічної безпеки розглядається як законодавчо визначений набір внутрішніх обмежень (рис. 1).

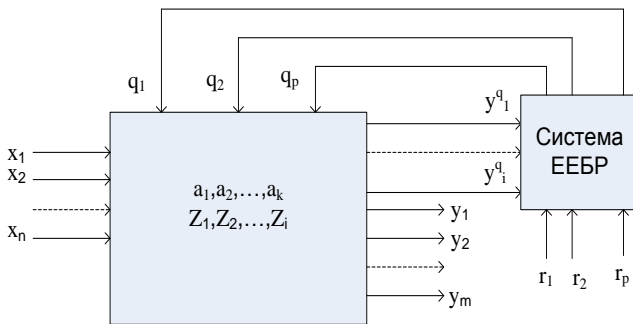

де x_1, x_2, \dots, x_n – вхідні параметри (x_1 – загальноекономічні, інвестиційні та фінансові показники регіонального розвитку; x_2 – показники якості життя, рівня безпеки, демографічні показники, рівень безробіття; x_n – показники використання природних ресурсів, якості навколишнього середовища); a_1, a_2, \dots, a_3 – можливості системи трансформації вхідних параметрів у вихідні; Z_1, Z_2, \dots, Z_i – технічні, організаційні, фінансово-економічні параметри стійкості системи; y_1, y_2, \dots, y_m – вихідні параметри (за своєю структурою співпадають з вхідними параметрами)

Рис. 1 – Традиційна модель системи взаємодії виробничої системи і системи забезпечення ЕЕБР

Разом з тим, традиційна модель має ряд суттєвих недоліків, головний із яких полягає в тому, що забезпечення еколого-економічної безпеки розглядається як проблема функціонування деякої системи.

Нами пропонується вдосконалення процесного підходу до управління системою ЕЕБР на основі виокремлення контуру аналізу та прийняття управлінського рішення (рис. 2). При цьому, забезпечення еколого-економічної безпеки пропонується розглядати не як проблему функціонування соціо-еколого-економічної системи регіону, а як її розвиток.

де y_1^q, \dots, y_i^q – контрольовані вихідні параметри (показники якості життя, рівня безпеки, демографічні показники, рівень безробіття, показники використання природних ресурсів, якості навколишнього середовища); q_1, q_2, \dots, q_p – комплекс управлінських дій; r_1, r_2, \dots, r_p – законодавчо установлені норми рівня еколого-економічної безпеки (в тому числі і міжнародні), соціальні вимоги

Рис. 2 – Модель модернізованої системи забезпечення ЕЕБР

При цьому, підхід до управління як до процесу цілеспрямованої дії на об'єкт з метою забезпечення його ефективного, стабільного функціонування і розвитку, визначає управління ЕЕБР як процес генерації пезперервних, взаємопов'язаних, послідовних дій q_1, q_2, \dots, q_p (функцій управління), спрямованих на забезпечення ЕЕБР. Забезпечення еколого-економічної безпеки регіону формулюється як визначення ефективного узагальненого вектора управління $U = \langle U^{екн}, U^{екл} \rangle$, який забезпечує досягнення мети G при заданому узагальненому еколого-економічному критерії K і обмеженнях Ω з урахуванням умов невизначеностей і ризиків.

Виходячи із головних детермінант еколого-економічної безпеки

регіону головна увага має приділятися дослідженню вектору забруднень та впливу на нього двох головних змінних, – технологічних витрат та витрат на забезпечення виконання функцій державного управління в галузі охорони навколишнього середовища. При цьому останні розглядаються, перш за все, як фінансове забезпечення організаційно-управлінських функцій державних інститутів, які забезпечують нормативний рівень еколого-економічної безпеки регіону.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 127-129.